

Stockholms
stad

Placering av barn och unga i familjehem

Revisionsår 2025, nr 4

Stadsrevisionen

Dnr: RVK 2024/139

Stadsrevisionen i Stockholms stad är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs av stadens nämnder och bolag. På stadens webbplats, start.stockholm/revision, finns revisionsrapporter publicerade. För att prenumerera på stadsrevisionens informationsbrev, uppge e-postadress till revision.rvk@stockholm.se.

Till

Socialnämnden
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
Järva stadsdelsnämnd
Skärholmens stadsdelsnämnd

Placering av barn och unga i familjehem

Revisorsgrupp 1 har den 23 september 2025 behandlat bifogad revisionsrapport nr 4.

Stadsrevisionens granskning visar att det finns brister i handläggningen av familjehemsärenden. Det gäller bl.a. att barn och ungdomar är placerade i jourhem allt för länge. Den genomsnittliga väntetiden för att få en varaktig placering i familjehem överskrider avsevärt de sex månader som socialtjänstlagen anger som tidsgräns för jourhem. Vi revisorer anser att det är synnerligen angeläget att stadsdelsnämnderna säkerställer att det finns förutsättningar för att inom given tidsram genomföra familjehemsplaceringar för att ge barn och unga det stöd de behöver. Vidare anser vi att det bör finnas stadsövergripande riktlinjer för kontroller av familjehem under pågående placeringar.

Vi hänvisar i övrigt till rapporten och överlämnar den för yttrande till socialnämnden samt stadsdelsnämnderna Hägersten-Älvsjö, Järva och Skärholmen. Nämnderna ska lämna sina yttranden senast 31 december 2025. Rapporten lämnas även för kännedom till övriga stadsdelsnämnder.

På revisorernas vägnar.

Bo Ringholm
Ordförande

Therese Kandeman
Sekreterare

Innehåll

Placering av barn och unga i familjehem

1.	Samlad bedömning och rekommendationer.....	1
2.	Granskningens upplägg.....	3
2.1	Motiv.....	3
2.2	Syfte och revisionsfrågor	3
2.3	Omfattning och avgränsningar.....	4
2.4	Ansvariga nämnder.....	4
2.5	Revisionskriterier	4
2.6	Metod	5
3.	Rekrytering av familjehem	7
3.1	Ansvar för rekrytering.....	7
3.2	Tillgång till familjehem.....	7
3.3	Organisation och arbetssätt för rekrytering.....	8
3.4	Revisionskontorets bedömning.....	9
4.	Kontroller vid familjehemsplaceringar	10
4.1	Regelverk.....	10
4.2	Resultat av verifiering	10
4.3	Revisionskontorets bedömning.....	11
5.	Vård- och genomförandeplaner.....	13
5.1	Regelverk.....	13
5.2	Resultat av verifiering	14
5.3	Revisionskontorets bedömning.....	15
6.	Uppföljning av familjehemsplaceringar.....	16
6.1	Regelverk.....	16
6.2	Resultat av verifiering	16
6.3	Revisionskontorets bedömning.....	17

1. Samlad bedömning och rekommendationer

Det är viktigt att säkerställa att barn och unga som placeras i familjehem får förutsättningar att utvecklas och växa upp under trygga förhållanden. Revisionskontoret har därför granskat om stadsdelsnämnderna säkerställer att placerade barn och unga i familjehem får det stöd som de har behov av. Granskningen har omfattat stadsdelsnämnderna Hägersten-Älvsjö, Järva och Skärholmen samt socialnämnden.

Revisionskontorets samlade bedömning är att handläggningen av familjevårdsärenden i delar brister. Den genomsnittliga väntetiden för att placera barn och unga i familjehem överskrider vida de sex månader som socialtjänstlagen anger som tidsgräns. Revisionskontoret konstaterar att ärendena ofta är komplexa och att bristen på familjehem är stor. Likväl är det angeläget att arbetet utvecklas för att ge barn och unga det stöd de behöver. Revisionskontoret kommer att följa resultatet av socialnämndens pågående utredning som bl.a. ska ge förslag på hur rekryteringen av familjehem ska stärkas.

Verifieringen visar generellt samma iakttagelser som vid revisionskontorets granskning av samma område 2018, dvs. avvikelser gällande insamling av uppgifter såsom referenstagning och registerutdrag samt upprättande av genomförandeplaner.

Familjehemsutredningar genomförs inför beslut utom i ett ärende. Det är viktigt att familjehemsutredningar görs för att säkerställa att placerade barn och unga får den trygghet och omsorg som de behöver genom att bedöma familjehemmets allmänna lämplighet och förmåga att möta de specifika behoven.

Registerkontroller och referenstagning av de tilltänkta familjehemsföräldrarna genomförs vanligen före placering även om vissa avvikelser har noterats. Vårdplaner upprättas som regel men saknas i ett ärende. Det finns flera avvikelser avseende genomförandeplaner. Det handlar både om att planer saknas och om brister i dokumentationen om vårdens innehåll.

Ett beslut om en familjehemsplacering har en väsentlig påverkan på den som placeras, de biologiska föräldrarna och familjehemsföräldrarna. Revisionskontoret anser därför att det är angeläget att de utredningar och kontroller som behöver göras genomförs och dokumenteras på ett systematiskt sätt. Detta är både viktigt för att möjliggöra individuppföljning och för att information inte ska gå förlorad i de fall ärendets handläggare ersätts med någon annan.

Det finns idag inga krav på kontroller av familjehem under pågående placering, varken på nationell eller stadsövergripande nivå. Stadsdelsnämnderna har därför tagit fram egna rutiner, vilka skiljer sig åt. Verifieringen av stadsdelsnämndernas arbete med kontroller av familjehemsföräldrar under pågående placering visar att kontroller inte genomförs på ett systematiskt sätt samt i enlighet med stadsdelsnämndernas egna rutiner. Bristande kontroller kan innebära risk för att väsentlig information om förändrade familjehemsförhållanden saknas.

Revisionskontoret anser att socialnämnden bör ta initiativ till att komplettera de stadsövergripande styrdokumentet med regler för vilka kontroller som stadsdelsnämnderna ska genomföra under pågående familjehemsplacering.

När väl en placering genomförts följer stadsdelsnämnderna upp ärendet regelbundet och beslutet omprövas var sjätte månad i enlighet med socialtjänstlagen. Regelbundna samtal sker med placerade, familjehemsföräldrar och vårdnadshavare. Personliga besök i familjehemmen sker kontinuerligt. Brister både i dokumentationen av planerad vård och i kontroller under pågående placering innebär dock att stadsdelsnämnden inte helt kan säkerställa att den placerade får det stöd som den har behov av.

Socialnämnden rekommenderas att:

- Ta initiativ till att utarbeta stadsövergripande riktlinjer för kontroller av familjehem under pågående familjehemsplaceringar.

Stadsdelsnämnderna Hägersten-Älvsjö, Järva och Skärholmen rekommenderas att:

- Säkerställa att förutsättningar finns för att genomföra familjehemsplacering inom sex månader.
- Säkerställa att kontroller av familjehem genomförs och dokumenteras före och under familjehemsplacering.
- Säkerställa att det finns vård- och genomförandeplaner som dokumenteras i enlighet med regelverk.

Järva stadsdelsnämnd rekommenderas att:

- Säkerställa att familjehemsutredningar genomförs.

2. Granskningens upplägg

2.1 Motiv

Med familjehem avses ett enskilt hem som på uppdrag av en nämnd tar emot barn och unga för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt. Ett familjehem kan vara ett hem inom den placerades sociala nätverk eller ett hem där familjehemsföräldrarna inte känner den placerade sedan tidigare. Enligt socialtjänstlagen (2025:400) ansvarar varje kommun för att det finns tillgång till familjehem. Alla familjehem ska utredas och godkännas av nämnden.

Familjehemsvård är idag den vanligaste vårdformen för barn och unga där beslut fattas enligt socialtjänstlagen, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Stadsrevisionen granskade 2018 handläggningen av familjehemsplaceringar. Granskningen visade bl.a. på brister i flera delar av handläggningsprocessen gällande dokumentation och uppföljning. Det framgick även att det fanns avvikelser gällande insamling av uppgifter såsom referenstagning och registerutdrag samt upprättande av vårdplaner och genomförandeplaner.

Det är viktigt att säkerställa att barn och unga som placeras i familjehem får förutsättningar att utvecklas och växa upp under trygga förhållanden. Därför har revisorerna beslutat om att återigen granska området.

2.2 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om socialnämnden och stadsdelsnämnderna säkerställer att placerade barn och unga i familjehem får det stöd som de har behov av.

Granskningen besvaras med följande revisionsfrågor:

- Finns ändamålsenliga styrdokument som stöd till handläggare före och under placering av barn och unga i familjehem?
- Är ansvarsfördelning mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna tydlig avseende rekrytering av familjehem?
- Vilka kontroller av familjehemmen genomförs av socialnämnden och stadsdelsnämnderna gällande placering av barn och unga i familjehem?
- Finns vård- och genomförandeplaner och följs planerna upp av stadsdelsnämnderna?

2.3 Omfattning och avgränsningar

Granskningen omfattar handläggning av familjehemsplaceringar för barn och unga samt planering och uppföljning av deras vård och omsorg.

Placeringar av vuxna i familjehem ingår inte i granskningen. Granskningen omfattar inte placering i jourhem.

2.4 Ansvariga nämnder

Granskningen omfattar socialnämnden samt stadsdelsnämnderna Hägersten-Älvsjö, Järva och Skärholmen. Dessa stadsdelsnämnder har relativt många placeringar av barn och unga i familjehem vid jämförelse med andra stadsdelsnämnder i Stockholms stad.

I socialtjänstlagen benämns socialnämnden som ansvarig för olika uppgifter inom familjehemsvården. I Stockholms stad gäller att stadsdelsnämnderna har ansvaret för de verksamheter som rör enskilda inom individ- och familjeomsorgen.

2.5 Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som revisionen utgår ifrån vid analys och bedömning. Följande revisionskriterier tillämpas i granskningen:

- Socialtjänstlag (2001:453). Socialtjänstlagen tydliggör stadsdelsnämndernas ansvar för familjehemsvården gällande bl.a. tillgång till och avtal med familjehemsföräldrar. Vidare slås fast att vård- och genomförandeplaner ska finnas för de placerade i familjehem och att dessa följas upp.
- Socialtjänstförordning (2001:937). I förordningen framgår bl.a. vad vård- och genomförandeplaner ska beskriva samt att uppgifter från Polismyndighetens misstanke- och belastningsregister avseende tilltänkta familjehemsföräldrar ska inhämtas av stadsdelsnämnderna.
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem, stödboende och hem för vård eller boende (SOSFS 2012:11). Föreskrifterna förtydligar bl.a. att utredning ska göras av tilltänkta familjehemsföräldrar samt att registeruppgifter bör inhämtas från Kronofogdemyndigheten (gällande eventuellt obetalda skulder) och Försäkringskassan (främst gällande eventuella sjukskrivningar) under familjehemsutredningen. Vidare att referenser på varje tilltänkt familjehemsförälder ska begäras från minst två av varandra oberoende personer under utredningen.

- Stockholms stads Riktlinjer för familjehemsvård för barn och unga (beslutade av kommunfullmäktige år 2022).
I riktlinjerna betonas bl.a. att stadsdelsnämnderna ansvarar för att barn som behöver familjehem får komma till ett familjehem som motsvarar barnets behov.
- Reglemente för socialnämnden (KFS 2024:16).
I reglementet framgår bl.a. att nämnden ansvarar för rekrytering, utbildning och handledning för familjehem samt utbildning för familjevårdsenheter.
- Reglemente för stadsdelsnämnderna (KFS 2024:18).
I reglementena framkommer bl.a. att stadsdelsnämnderna inom sina områden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten och de uppgifter i övrigt som enligt lag eller annan författning gäller socialnämnd (med undantag för uppgifter som kommunfullmäktige uppdragit åt annan nämnd). I detta ingår bl.a. att planera, utreda, utföra och följa upp familjehemsvården samt rekrytering av familjehem inom respektive stadsdel. Det är stadsdelsnämnderna som har individansvar och ansvarar för handläggning och dokumentation av placeringar av barn och unga.

En ny socialtjänstlag och socialtjänstförordning trädde i kraft den 1 juli 2025. Revisionskontoret konstaterar att inga förändringar har skett avseende de krav som granskningen har tagit fasta på i nya socialtjänstlagen respektive socialtjänstförordningen.

2.6 Metod

Granskningen har utförts i enlighet med SKYREV:s vägledning för verksamhetsrevision.

Intervjuer har skett med tjänstepersoner som arbetar med familjehemsfrågor på socialförvaltningen respektive stadsdelsförvaltningarna.

Dokumentstudier har genomförts avseende lagkrav, styrdokument samt rutiner beträffande placering av barn och unga i familjehem.

Verifiering av stadsdelsnämndernas arbete med familjehem har skett genom granskning av ärendedokumentation med stöd av it-systemet Paraply. Paraply används för att registrera, dokumentera och administrera myndighetsutövning i enskilda ärenden inom bl.a. individ- och familjeomsorg.

Tio familjehemsärenden har verifierats per stadsdelsnämnd. Verifieringen har omfattat stadsdelsnämndernas kontroller av familjehemsföräldrar före och under placering av barn och unga i familjehem samt stadsdelsnämndernas upprättande och uppföljning av vård- och genomförandeplaner.

Gällande kontroller före och under placering har revisionskontoret granskat om registerutdrag har inhämtats från Polismyndigheten (misstanke- och belastningsregister), Kronofogdemyndigheten (skulder) och Försäkringskassan (sjukskrivningar). Därutöver har revisionskontoret granskat om stadsdelsnämnderna genomfört referenssamtal för varje tilltänkt familjehemsförälder samt om avtal har ingåtts med familjehemmet före placering.

Revisionskontoret har inte verifierat socialnämndens kontroller av familjehemmen. Detta då socialnämnden inte ansvarar för individärenden.

Rapporten har faktakontrollerats av socialförvaltningen samt stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Älvsjö, Järva och Skärholmen.

3. Rekrytering av familjehem

Under 2024 var 588 barn och unga någon gång under året placerade i familjehem av Stockholms stad (106 nya placeringar hade genomförts under 2024). I Järva stadsdelsnämnd var 130 barn och unga någon gång under året placerade i familjehem medan i Skärholmen och Hägersten-Älvsjö var 48 respektive 46 barn och unga placerade i familjehem någon gång under året.

3.1 Ansvar för rekrytering

Socialtjänstlagen anger att varje kommun ansvarar för tillgången till familjehem. Av reglementen och intervjuer framgår att ansvaret för rekrytering av familjehem är delat mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna. Socialnämnden ansvarar för rekrytering för samtliga nämnder medan stadsdelsnämnderna ansvarar för rekrytering inom respektive stadsdelsområde. De rekryteringar som socialnämnden genomför kan nyttjas av samtliga stadsdelsnämnder medan stadsdelsnämnderna rekryterar familjehemsföräldrar för att möta behovet inom det egna stadsdelsområdet.

I kommunfullmäktiges budget för 2025, har socialnämnden tilldelats ett antal uppdrag för att se över familjehemsvården. Socialnämnden ska bl.a. utreda rekrytering av familjehem. Enligt uppgift förväntas utredningsuppdragen med förslag på åtgärder vara klara i november 2025.

3.2 Tillgång till familjehem

Det framgår av socialnämndens statistik (2022) och i intervjuer att behovet av att rekrytera nya familjehemsföräldrar är stort. Medianväntetiden för placering av barn och unga i familjehem i Stockholms stad var ca 15 månader. För 26 procent av ärendena översteg väntetiden två år.

De granskade stadsdelsnämndernas väntetider för placering av barn och unga på familjehem under 2024 var nio månader i Hägersten-Älvsjö och 15 månader i Skärholmen. Järva stadsdelsnämnd uppskattar att medianväntetiden var någonstans mellan sex till tolv månader.

I väntan på lämplig familjehemsplacering, placeras barn och unga oftast tillfälligt i jourhem. De granskade stadsdelsnämnderna uppger att alla förstagångsplaceringar i familjehem under 2024 föregicks av en jourhemsplacering. En vistelsetid på ett jourhem bör enligt socialtjänstlagen inte pågå längre än sex månader. Eftersom det finns brist på familjehem, blir jourhemsvistelsen ofta längre än dessa sex månader.

I intervjuer framgår att bristen på familjehem medför en konkurrenssituation mellan stadsdelsnämnderna om att kunna få placera barn och unga på familjehem. Detta kan t.ex. innebära att det finns risk att ett familjehem får förfrågningar om placeringar från flera stadsdelsnämnder samtidigt. Det medför också risk för att barn och unga inte placeras i det familjehem som skulle passa dem bäst.

Utifrån genomförda intervjuer framgår att de granskade stadsdelsnämnderna har anställt personal som enbart arbetar med att rekrytera familjehem som ett sätt att få fler familjehem till de barn som behöver placeras.

3.3 Organisation och arbetssätt för rekrytering

För att rekrytera familjehem använder socialnämnden främst en webbplats som tagits fram av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Webbplatsen fungerar som en familjehemsbank där de som är intresserade av att bli familjehemsförälder anmäler sitt intresse. Socialförvaltningen anger att den generellt får intresseanmälningar från helt nya familjer, dvs. personer som inte tidigare fått familjehemsuppdrag. Vidare uppger socialförvaltningen att en viktig del i kontakterna med potentiella familjehemsföräldrar handlar om att informera om vad uppdraget som familjehemsförälder innebär.

Socialförvaltningen genomför kontroller av tilltänkta familjehemsföräldrar via inhämtande av registerutdrag från Polismyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Försäkringskassan och socialregistret samt intervjuar potentiella familjehemsföräldrar. Därefter bedömer socialförvaltningen om de tilltänkta familjehemsföräldrarna kan vara aktuella för en familjehemsplacering. De familjehemsföräldrar som bedöms som lämpliga registreras på en samarbetsyta som stadsdelsnämnderna har tillgång till.

Socialförvaltningen anser att den avlastar stadsdelsförvaltningarnas rekryteringsarbete. Socialförvaltningen uppger att det inte finns någon statistik över hur stor andel av intresseanmälningarna som leder till att förvaltningen bedömer de tilltänkta familjehemsföräldrarna som lämpliga att vidarebefordra till stadsdelsförvaltningarna för vidare utredning. Socialförvaltningens uppskattning är att ca 10-15 procent av alla intresseanmälningar bedöms som lämpliga familjehemsföräldrar och registreras på samarbetsytan. Enligt uppgift beror detta bl.a. på att tilltänkta familjehemsföräldrar bor på alltför långt avstånd från Stockholm och att de drar tillbaka sina anmälningar p.g.a. missförstånd om innebörden av att vara familjehemsföräldrar. I maj 2025 fanns 15 potentiella familjehem registrerade på samarbetsytan. Nio av dessa var tillgängliga för placering. Utbudet av po-

tentiella familjehem på samarbetsytan är därmed inte tillräckligt för att tillgodose stadsdelsförvaltningarnas efterfrågan.

Intresseanmälningar för att bli familjehemsförälder inkommer även till stadsdelsnämnderna. Därutöver gör stadsdelsförvaltningarna egna förfrågningar som exempelvis till jourhemsföräldrar, tidigare familjehemsföräldrar eller på privata förmedlingssajter.

I intervjuer framkommer att stadsdelsnämnderna önskar att socialnämnden tydligare samordnar arbetet med familjehemsrekrytering gällande t.ex. intervjuer och referenstagningar.

3.4 Revisionskontorets bedömning

Stockholms stad har uppmärksammat och rapporterat att väntetiden för att placera barn och unga i jourhem överskrider sex månader. Revisionskontoret har förståelse för att ärendena är komplexa och att bristen på lämpliga familjehem är stor. Revisionskontoret anser dock att det är angeläget att stadsdelsnämnderna med stöd av socialnämnden utvecklar strategier för att säkerställa att barn och unga som är aktuella för familjehemsplacering får tillgång till ett varaktigt boende inom rimlig tid.

Revisionskontoret konstaterar att ansvarsfördelningen mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna för arbetet med att rekrytera familjehemsföräldrar är tydligt men behöver utvecklas för att möta bristen på familjehem. Det pågår också en utredning som rör rekrytering av familjehemsföräldrar. Revisionskontoret kommer att följa vilka åtgärder som vidtas för att förbättra tillgången på familjehem.

4. Kontroller vid familjehemsplaceringar

4.1 Regelverk

Inför beslut om familjehemsplacering ska stadsdelsnämnderna göra en utredning av familjehemmet enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. I socialtjänstförordningen framgår att kontroller före placering avseende utdrag ur Polisens misstanke- och belastningsregister ska genomföras. Vidare framkommer i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd att kontroller ska göras före placering gällande referenstagningar från minst två av varandra oberoende personer för varje tilltänkt familjehemsförälder. Enligt samma regelverk bör registerutdrag från Försäkringskassan (sjukskrivningar) och Kronofogdemyndigheten (skulder) genomföras av tilltänkta familjehemsföräldrar före placering.

I granskningen uppges att de granskade stadsdelsnämnderna delvis gör ytterligare kontroller som t.ex. utdrag ur socialregistret (förekomst av försörjningsstöd, kontakter med socialtjänst, egna barn som placerats eller varit aktuella hos socialtjänsten m.m.) och folkbokföringen.

Det framgår vid intervjuer att det ibland görs två separata utredningar av ett familjehem. Detta i de fall där stadsdelsnämnderna utreder tilltänkta familjehemsföräldrar som i ett första steg redan har utretts av socialnämnden (se vidare avsnitt 3.3 Organisation och arbetssätt för rekrytering)

I samband med beslut om placering i familjehem, ska ett avtal ingås mellan familjehemmet och stadsdelsnämnden enligt socialtjänstlagen. Stadsdelsnämndens och familjehemmets åtaganden avseende barn och ungas behov av stöd och skydd ska framgå av avtalet.

Det finns inga lagkrav på eller stadsövergripande riktlinjer för vilka kontroller som ska ske under pågående familjehemsplaceringar. Samtliga tre stadsdelsnämnder som ingår i granskningen har dock dokumenterade rutiner för att genomföra kontroller under pågående placeringar. Rutinerna skiljer sig åt.

4.2 Resultat av verifiering

Revisionskontorets granskning visar att det i nästan samtliga ärenden finns en dokumenterad familjehemsutredning som underlag till stadsdelsnämndernas beslut om placering i familjehem. Det saknas en familjehemsutredning i ett ärende i Järva stadsdelsnämnd.

Vidare visar granskningen att stadsdelsnämnderna oftast genomför kompletta registerkontroller inför beslut om placering. Dokumentation av genomförda registerkontroller brister i vissa ärenden avseende vilka uppgifter som har kontrollerats. Exempelvis förekommer att det framgår att registerutdrag har gjorts, men inte ur vilket eller vilka register.

Verifieringen visar att granskade stadsdelsnämnder oftast genomför fullständig referenstagning i samband med placering. Det finns dock ärenden där uppgifter om referenser saknas samt exempel på referenser som inte är oberoende av varandra.

Standardiserade avtal mellan familjehemmet och stadsdelsnämnden finns för majoriteten av de ärenden som granskats men inte för alla. Av avtalen framgår stadsdelsnämndernas och familjehemsföräldrarnas åtaganden avseende barnets behov av stöd och skydd. Avtalen saknar i huvudsak underskrifter från familjehemsföräldrarna. I vissa fall finns det dokumenterat i journalanteckningar att påskrivna avtal finns tillgängliga i de fysiska akterna.

Verifieringen av stadsdelsnämndernas arbete med kontroller under pågående placering visar att kontroller inte genomförs på ett systematiskt sätt enligt stadsdelsnämndernas egna rutiner. Det finns exempel på ärenden där kontroller inte har genomförts under flera år. Eftersom rutinerna skiljer sig åt mellan stadsdelsnämnderna varierar också vilka kontroller som görs.

4.3 Revisionskontorets bedömning

Inför placering framgår i socialtjänstförordningen samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd tydligt vilka kontroller som ska eller bör göras. För kontroller under pågående placering finns endast stadsdelsnämndernas egna rutiner att förhålla sig till. Revisionskontoret anser att dessa rutiner ska vara gemensamma för stadsdelsnämnderna för att uppnå likvärdig kvalitet i handläggningen. Socialnämnden bör därför ta initiativ till att gemensamma riktlinjer tas fram.

Revisionskontorets verifiering visar att det finns ärenden som brister i dokumentation. För dessa ärenden går det inte att bedöma om handläggningen genomförts på ett korrekt sätt. Granskningen visar att registerkontroller under placeringstid inte har genomförts regelbundet och i enlighet med de rutiner som stadsdelsnämnderna själva tagit fram. Det innebär risk för att familjehemsföräldrarnas situation förändras under placeringstiden på ett sätt som påverkar den placerade negativt.

Ett beslut om en familjehemsplacering har en väsentlig påverkan på den som placeras, de biologiska föräldrarna och familjehemsföräldrarna. Revisionskontoret bedömer därför att det är angeläget att de utredningar och kontroller som behöver göras genomförs och dokumenteras på ett systematiskt sätt.

5. Vård- och genomförandeplaner

5.1 Regelverk

Av socialtjänstlagen framgår att stadsdelsnämnderna ska medverka till att placerade barn och unga får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden samt verka för att de får lämplig utbildning. Stadsdelsnämnderna ska även verka för att de får den hälso- och sjukvård som de behöver samt lämna vårdnadshavarna och föräldrarna råd, stöd och annan hjälp som de behöver.

Vidare ska stadsdelsnämnderna noga följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem främst genom regelbundna personliga besök i familjehemmet samt genom samtal med placerade barn och unga, familjehemsföräldrarna och vårdnadshavarna. Stadsdelsnämnderna ska särskilt uppmärksamma barn och ungas hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående.

Stadsdelsnämnderna har en skyldighet att upprätta en vårdplan för den vård som nämnderna avser att anordna för placerade barn och unga i familjehemmet. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för att utarbeta en genomförandeplan som mer detaljerat anger hur vården ska genomföras.

Socialtjänstförordningen reglerar att vårdplanen ska innehålla följande uppgifter:

- De särskilda insatser som behövs.
- Det sätt barn och ungas umgänge med föräldrar, vårdnadshavare och andra närstående ska ordnas.
- Målet med vården.
- De placerades och deras vårdnadshavares syn på den planerade vården (om möjligt).

Genomförandeplanen ska beskriva hur vårdplanen ska realiseras och vilka konkreta insatser som vården ska innehålla. I socialtjänstförordningen och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd regleras att genomförandeplanen ska, om det inte möter särskilda hinder, beskriva:

- Målet med de särskilda insatser som behövs.
- När och hur de särskilda insatserna ska genomföras.
- När och hur genomförandeplanen ska följas upp.
- När och hur barn och unga ska kunna tillgodogöra sig åtgärder och insatser som andra huvudmän ansvarar för.
- När och hur barn och ungas umgänge med föräldrar, vårdnadshavare och andra närstående ska ordnas.

- När och hur barn och unga ska ha kontakt med stadsdelsnämnderna.
- De placerades och deras vårdnadshavares syn på genomförandet av den planerade vården.
- Vilka åtgärder som planeras för att barn och unga ska få lämplig utbildning i förskola eller skola.
- Vilka åtgärder som planeras för att barn och unga ska få sina behov av hälso- och sjukvård och tandvård tillgodosedda.
- Vilka åtgärder som planeras för att barn och unga vid behov ska få stöd i umgänget med föräldrar, syskon och andra närstående.

5.2 Resultat av verifiering

Vårdplaner finns dokumenterade i de ärenden som granskats med undantag av ett ärende i Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd. Av vårdplanerna framgår mål och insatser för den vård som planerats. Stadsdelsnämnderna har i olika utsträckning beskrivit det placerade barnets umgänge med föräldrar, vårdnadshavare eller andra närstående. Uppgift om barnets eller vårdnadshavares syn på den planerade vården saknas i flera ärenden.

Genomförandeplaner har upprättats i olika utsträckning. Skärholmens stadsdelsnämnd har genomförandeplaner för samtliga ärenden som granskats medan det saknas genomförandeplaner i några fall i Hägersten-Älvsjö och Järvas stadsdelsnämnder. Intervjuade i såväl stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Älvsjö som i Järva uppger att de är medvetna om detta och att arbetet med genomförandeplaner är ett utvecklingsområde.

De genomförandeplaner som finns innehåller till stor del de uppgifter som ska redovisas. Bland annat beskrivs vilka åtgärder som planeras för att barnet vid behov ska få stöd i umgänget med föräldrar, syskon och andra närstående samt hur det placerade barnet ska ha kontakt med stadsdelsnämnden.

Uppgifter som saknas i många av planerna är t.ex. de placerades och vårdnadshavares syn på den planerade vården samt vilka åtgärder som planeras för att tillgodose barnets behov av tandvård.

5.3 Revisionskontorets bedömning

Granskningen visar att vård- och genomförandeplaner har upprättats för de flesta ärenden som ingått i urvalet. Uppgifter om exempelvis placerades och vårdnadshavares syn på vården eller placerades behov av tandvård saknas i flera ärenden. Revisionskontorets bedömning är att stadsdelsnämnderna behöver säkerställa att den dokumentation som enligt regelverket ska finnas i vård- och genomförandeplaner är komplett. Det är viktigt för den individuppföljning som ska göras. Det är också viktigt för att information inte ska gå förlorad i de fall handläggare för själva ärendet ersätts med annan.

6. Uppföljning av familjehemsplaceringar

6.1 Regelverk

Socialtjänstlagen anger att stadsdelsnämnderna noga ska följa vården av placerade barn och unga. Vid vård av barn och unga i familjehem, ska stadsdelsnämnderna minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs och hur vården bör inriktas och utformas.

Enligt Stockholms stads riktlinjer ska uppföljningen präglas av grundprinciperna i Barns behov i centrum (BBIC). BBIC är framtaget av Socialstyrelsen med målet att barn ska få tillgång till det stöd och skydd som de har behov av för att kunna växa upp under trygga förhållanden. Kärnan i modellen är den så kallade BBIC-triangeln som består av barnets utveckling, föräldrarnas förmåga samt familj och miljö.

Den uppföljning av familjehemsvården som genomförs ska, enligt BBIC, följa fyra områden i barnets utveckling. Områdena är hälsa, utbildning, känslor och beteende samt sociala relationer.

6.2 Resultat av verifiering

Den verifiering som revisionskontoret har gjort avseende stadsdelsnämndernas uppföljning av vård- och genomförandeplaner visar att planerna inte följs upp specifikt, men att en kontinuerlig uppföljning av vården görs utifrån de fyra områdena inom BBIC.

Verifieringen visar att de mål som finns med placeringen inte uttryckligen följs upp, men hur det placerade barnet mår och hur vården fortskrider, följs och dokumenteras under placeringarnas gång. Regelbundna samtal sker med placerade, familjehemsföräldrar och vårdnadshavare. Personliga besök sker kontinuerligt i familjehemmen.

I verifieringen framgår att uppföljningen görs systematiskt och kontinuerligt kring vilka åtgärder som planeras för att barnet ska få lämplig utbildning i förskola eller skola samt barnets behov av hälso- och sjukvård. I verifieringen framkommer också att överväganden om vården fortfarande behövs görs av stadsdelsnämnderna var sjätte månad.

Granskningen visar att det i några områden finns utvecklingsområden i stadsdelsnämndernas uppföljningsdokumentation. Exempelvis saknas i många fall uppföljning av den placerades umgänge med

föräldrar, vårdnadshavare och andra närstående. Vidare framgår inte uppföljning av barnets tandvårdsbehov.

6.3 Revisionskontorets bedömning

Revisionskontoret bedömer att stadsdelsnämnderna i huvudsak följer vården av de barn och unga som vårdas i familjehem i enlighet med socialtjänstlagen och stadens egna riktlinjer.

Samtidigt anser revisionskontoret att eftersom det finns vissa brister i kontroller under pågående placering och i dokumentationen av planerad vård, brister också delar av uppföljningen. Det innebär t.ex. att stadsdelsnämnden riskerar att inte säkerställa att barnets behov av tandvård tillgodoses.